

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. június 30.
(OR. en)

11155/23

ECOFIN 679
UEM 213
SOC 504
EMPL 355
COMPET 699
ENV 778
EDUC 291
RECH 323
ENER 414
JAI 926
GENDER 155
ANTIDISCRIM 149
JEUN 193
SAN 430

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	9849/1/23 REV 1
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 623 final
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját

---

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 623 final bizottsági javaslaton alapuló, a Tanács és az Európai Tanács által megtárgyalt fenti tanácsi ajánlástervezetet.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Románia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2023. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

---

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

---

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Romániát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata. Ennek megfelelően mélyreható felülvizsgálatra volna szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

---

⁴ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előrettekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.

- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.
- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

---

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaárakoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Románia 2021. május 31-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. november 3-án elfogadta a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁶. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Románia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

---

⁶ ST 12319/2021; ST 12319/2021 ADD 1.

- (10) Románia 2023. május 11-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. május 10-én pedig a 2023. évi konvergenciaprogramját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Romániának a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Romániára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Románia által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Románia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelt a Románia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

(12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Románia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Romániában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Az ország sebezhetőségei különösen a magas költségvetési hiányokkal összefüggő fizetési mérleghez kapcsolódnak, miközben erősödik a túlhevülési nyomás. A Covid19-világjárvány okozta recessziót követően jelentősen tovább romlott a folyó fizetési mérleg hiánya, ami sérülékennyé tette a gazdaságot a külső finanszírozási sokkhatásokkal szemben. A folyó fizetési mérleg továbbra is fennálló jelentős hiánya azzal a kockázattal jár, hogy a nettó nemzetközi befektetési pozíció még inkább negatív tartományba kerül. Jól láthatók a túlhevülés jelei, mivel a maginfláció zavaróan magas, a bérnövekedés jócskán a kétszámjegyű tartományban van, a munkanélküliségi ráta pedig viszonylag alacsony. A költségalapú versenyképesség mutatói várhatóan stabilizálódnak, a strukturális problémák azonban továbbra is fennállnak. Úgy tűnik, hogy a nemzeti valuta árfolyama meghaladja a gazdasági fundamentumok által indokolt szintet és továbbra is nagymértékben menedzselte. A költségvetési hiány évek óta magas, és nagyrészt ez okozza a túlkeresletet és az annak nyomán kialakuló külső hiányt; jóllehet a költségvetési hiány tekintetében javulás figyelhető meg, az előrejelzés szerint 2023-ban és 2024-ben még így is magas marad. A költségvetési hiány 2022. évi csökkenését főként a nominális GDP jelentős növekedése okozta, ami jórészt a túlfűtött belföldi keresleten alapul. A kockázati prémiumok és az állami hitelfelvételi költségek lényegesen magasabbak, mint a világjárványt megelőző években. A globális likviditási feltételek jelenlegi szigorodása miatt fontos, hogy megforduljanak a mostani tendenciák. A jövőben a költségvetési kiigazítást kell előnyben részesíteni a kereslet és a kínálat jobb összehangolásának, valamint a belső és külső hiány féken tartásának eszközeként. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő adó- és nyugdíjreform teljes körű végrehajtása, valamint a túlzotthiány-eljárás keretében kitűzött költségvetési célok elérése jelentősen hozzájárulna a jelenlegi folyamatok megfékezéséhez.

(13) A 2020. április 3-án elfogadott (EU) 2020/509 határozatában⁷ a Tanács megállapította, hogy Romániában túlzott hiány áll fenn, mivel az ország 2019-ben nem felelt meg a hiánykritériumnak. A Tanács továbbá 2020. április 3-án ajánlást⁸ adott ki a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány legkésőbb 2022-ig történő megszüntetéséről. Tekintettel a gazdasági tevékenység Covid19-világjárvány miatti jelentős visszaesésére, valamint a helyreállítást támogató költségvetési politikák szükségességére, a Tanács 2021. június 18-án új ajánlást⁹ adott ki arra irányulóan, hogy Románia legkésőbb 2024-ig szüntesse meg a túlzott hiányt. 2021. június 18-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta Romániának, hogy csökkentse az államháztartási hiányt 2021-ben a GDP 8,0 %-ára, 2022-ben a GDP 6,2 %-ára, 2023-ban a GDP 4,4 %-ára, 2024-ben pedig a GDP 2,9 %-ára. A nettó elsődleges államháztartási kiadás nominális növekedési rátája tekintetében ez 2021-ben 3,4 %-nak, 2022-ben 1,3 %-nak, 2023-ban 0,9 %-nak, 2024-ben 0,0 %-nak felel meg. A strukturális egyenleg megfelelő éves kiigazítása pedig 2021-ben a GDP 0,7 %-ának, 2022-ben a GDP 1,8 %-ának, 2023-ban a GDP 1,7 %-ának, 2024-ben pedig a GDP 1,5 %-ának felel meg. A 2021. június 18-i ajánlás azt is meghatározta, hogy az esetleges rendkívüli bevételeket az államháztartási hiány csökkentésére kell fordítani, valamint hogy Romániának gondoskodnia kell a nemzeti költségvetési keretrendszer teljes körű és hatékony alkalmazásáról. A Tanács végül azt is megállapította, hogy a középtávú költségvetési stratégia sikerének biztosítása érdekében fontos, hogy átfogó reformokkal támogassák a költségvetési konszolidációt.

---

⁷ A Tanács (EU) 2020/509 határozata (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányról (HL L 110., 2020.4.8., 58. o.).

⁸ A Tanács ajánlása (2020. április 3.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (HL C 116., 2020.4.8., 1. o.).

⁹ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről (HL C 304., 2021.7.29., 111. o.).

(14) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Románia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 7,1 %-ról 2022-ben 6,2 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 48,6 %-ról 2022 végére 47,3 %-ra esett. Ez összhangban van a Tanács ajánlásában meghatározott 2022. évi államháztartási hiánycéllal. A strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása 2022-ben 0,4 százalékpontot tett ki, ami jóval elmarad az ajánlott 1,8 százalékponttól. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2022-ben a nettó elsődleges kiadások növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) 14,1 % volt, ami meghaladta az ajánlott 1,3 %-ot. A strukturális egyenleg javulása 2022-ben csaknem elakadt, noha az erőteljes reál-GDP növekedés, a magas infláció, valamint a gazdasági növekedés kedvező összetétele miatt az államháztartási bevételek lényegesen magasabbak voltak a vártnál. A nominális GDP arányában kifejezve csökkentek a közszféra béreire, valamint az áruk és szolgáltatások beszerzésére fordított kiadások, ami a részleges indexálásnak és a beszerzések önként vállalt felső összeghatárának tudható be. Azonban a legtöbb más kiadási tétel – részben a jelentős váratlan inflációs hatások miatt – sokkal gyorsabban nőtt a tervezettnél, ami arra utal, hogy a rendkívüli bevételnövekedés egy részét a tervhez képest újonnan felmerülő kiadások finanszírozására fordították.

- (15) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben ilyen költségvetési politikai intézkedés volt többek között a háztartási és nem háztartási fogyasztók által fizetendő villamosenergia- és földgázárak maximálása. Ide tartoztak továbbá az alacsonyabb jövedelmű nyugdíjasoknak nyújtott külön kifizetések, az alacsony jövedelmű háztartások (köztük a nyugdíjasok és a diákok) számára biztosított élelmiszer-utalványok és a tüzelőanyag-támogatások. Ezen intézkedések költségét részben ellensúlyozták a belföldi energiatermelő vállalatok rendkívüli nyereségére kivetett új adók. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 0,4 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre csekély mértékben szintén hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,0–0,1 %-ára becsülhető.
- (16) A 2023. évi konvergenciaprogram költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv viszonylag óvatos, és kedvezőbb, mint a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 2,8 %-kal és 2024-ben 4,8 %-kal nő. Összehasonlításképpen: a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban 3,2 %-os, 2024-ben pedig 3,5 %-os reál-GDP-növekedéssel számol. A Bizottság lényegesen csökkentette a 2024-re vonatkozó növekedési előrejelzését, ami a monetáris szigorításnak a gazdaságra gyakorolt késleltetett hatásával kapcsolatos bizottsági álláspontot tükrözi. Megjeleníti továbbá a Bizottság azon álláspontját, miszerint a román gazdaság működése jelenleg megközelíti a potenciális szintjét, ami észszerűnek tűnik, tekintettel a magas szinten stabilizálódó maginflációs rátákra és a viszonylag alacsony munkanélküliségi rátára. Ez korlátozza az inflációt nem gerjesztő potenciális növekedést.

- (17) A 2023. évi konvergenciaprogramjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány, amely 2022-ben a GDP 6,2 %-át tette ki, 2023-ban a Tanács ajánlásának megfelelően annak 4,4 %-ára csökken. A jelentős csökkenés a kiadások tervezett visszafogását tükrözi, beleértve a közszféra munkavállalóinak jelentős reálbércsökkenését, és egyes bevételnövekedéshez vezető intézkedéseket, többek között az osztalékadó mértékének emelését, a mikroállalkozási program szerinti alacsony adókulcs igénybevételére vonatkozó küszöbérték leszállítását, valamint a kiválasztott termékekre vonatkozó héamértékek növelését. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 47,3 %-ról 2023 végére várhatóan 47,1 %-ra mérséklődik.
- (18) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek közé tartoznak a 2022. éven túlra meghosszabbított intézkedések, nevezetesen a villamosenergia- és földgáz-árak maximálása, az alacsony jövedelmű lakossági csoportoknak nyújtott támogatások és az alacsony jövedelmű nyugdíjasoknak biztosított külön kifizetések. Ezen intézkedések költségét továbbra is nagyrészt ellensúlyozzák a belföldi energiaszolgáltatók rendkívüli nyereségére és a haszonkulcsokra kivetett adók. E bevételeket figyelembe véve a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a becslések szerint a GDP 0,3 %-ának felel meg. A 2023-as intézkedések zöme célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra irányul, bár nem őrzi meg teljes mértékben az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést.
- (19) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 4,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez a GDP-arányos hiány 0,3 százalékpontjával magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, ami elsősorban a magasabb előre jelzett kiadásoknak, különösen az árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadásoknak, szociális transzfereknek és egyéb folyó kiadásoknak tudható be, amelyek előreláthatóan sokkal lassabban nőnek, mint a 2023. évi konvergenciaprogramban jelzett infláció. A Bizottság emellett az adóbevételek tekintetében is a 2023. évi konvergenciaprogramnál valamivel magasabb növekedést prognosztizál, ami főként a magasabb GDP-növekedést tükrözi. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a 2023. évi konvergenciaprogramnál valamivel alacsonyabb (2023 végére 45,6 %-os) GDP-arányos államadósságot vetít előre.

- (20) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő, 2023-ra előre jelzett GDP-arányos államháztartási hiány 0,3 százalékponttal haladja meg a Tanács által javasolt államháztartási hiánycélt. A becsült strukturális kiigazítás a GDP mintegy 1,5 %-át teszi ki, ami a közszféra reálbéreinek csökkenését, a közszféra munkaerőfelvételének befagyasztását, valamint a fent ismertetett bevételi intézkedéseket tükrözi. A kiigazítás azonban valamivel kisebb az ajánlott GDP-arányos 1,7 százalékpontnál. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2023-ban a nettó elsődleges kiadások növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 8,3 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,9 %-ot. Tehát mind a három mutató az ajánlott kiigazítástól való eltérés kockázatát jelzi. A magas inflációval összefüggésben a kormányzati kiadások továbbra is gyorsabban fognak növekedni a Tanács által 2021. június 18-án ajánlottnál. A gondos elemzés alapján fennáll a kockázata annak, hogy Románia nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2023-ra vonatkozó költségvetési céloknak.
- (21) A 2023. évi konvergenciaprogram – a túlzotthiány-eljárás keretében megfogalmazott, 2021. június 18-i tanácsi ajánlásnak megfelelően – az államháztartási hiány csökkenését vetíti előre: 2024-ben a GDP 2,9 %-ára. A 2024-re tervezett csökkenés a kiadások folyamatos visszafogását tükrözi: az előrejelzés szerint a kormányzati kiadások a GDP 38,4 %-áról a GDP 36,9 %-ára csökkennek. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 46,1 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 4,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez magasabb a 2023. évi konvergenciaprogramban előre jelzett hiánynál, mivel a bejelentett intézkedések nem tűnnek elegendőnek a Tanács által a túlzotthiány-eljárás keretében ajánlott költségvetési kiigazításhoz. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése magasabb, 46,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végén.

- (22) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésében szereplő, 2024-re előre jelzett GDP-arányos államháztartási hiány 1,5 százalékponttal haladja meg a Tanács által ajánlott államháztartási hiánycélt, míg a strukturális egyenleg GDP-arányos kiigazítása az előrejelzés szerint csak 0,3 százalékpont lesz 2024-ben, az ajánlott GDP-arányos 1,5 százalékponthoz képest. Ez a kiadási referenciaértéken alapuló gondos elemzést tesz szükségessé. 2024-ben a nettó elsődleges kiadások növekedése (az egyszeri intézkedésekkel és a bevételi oldali költségvetési politikai intézkedésekkel kiigazítva) a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 9,5 %-os lesz, ami meghaladja az ajánlott 0,0 %-ot. Tehát mind a három mutató az ajánlott kiigazítástól való eltérés kockázatát jelzi. A jelentős költségvetési kiigazítások 2024-re előre jelzett hiánya részben a romániai indexálási szabályok hatását tükrözi (a nyugdíj és a minimálbér 2024. évi indexálása a 2022-ben mért magas inflációs rátákat fogja tükrözni). Meg kell jegyezni azonban, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési terv több olyan intézkedést és reformot tartalmaz, amelyek kellő időben történő elfogadásuk és megvalósításuk esetén már 2024-től jelentősen növelhetnék a kormányzati bevételeket és elősegíthetnék a hiánycél elérését. Összességében véve, a gondos elemzés szerint fennáll a kockázata annak, hogy Románia nem felel meg a 2021. június 18-i tanácsi ajánlásban meghatározott, 2024-re vonatkozó költségvetési céloknak. Tekintettel annak kockázatára, hogy 2023-ban és 2024-ben nem teljesülnek az ajánlott költségvetési célok, szükségesnek tűnik további költségvetési intézkedéseket tenni a kiigazítási pályának való megfelelés és a túlzott hiány 2024-ig történő kiigazítása és a külső pozíció erősítése érdekében.
- (23) A 2023. évi konvergenciaprogram a helyreállítási és rezilienciaépítési terv keretében tervezett olyan reformokat és beruházásokat említ, amelyek várhatóan hozzájárulnak a költségvetés fenntarthatóságához, valamint a fenntartható és inkluzív növekedéshez. Ezen reformok és beruházások közé tartozik a nyugdíjrendszer (mind a különleges nyugdíjak, mind az általános nyugdíjrendszerek) komoly reformja, egy ambiciózus adóreform, az adóigazgatás erősítésére irányuló erőfeszítések, valamint az állami tulajdonú vállalatok reformja. E reformok maradéktalan végrehajtása elősegítené a túlzotthiány-eljárás keretében a Tanács által kitűzött hiánycélok elérését.

- (24) A 2023. évi konvergenciaprogram az energiatámogatási intézkedések többségének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2025-ben. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó bevétel). Ez azon a feltételezésen alapul, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (25) A 2023. évi konvergenciaprogram felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a tervezett államháztartási hiány 2025-ben és 2026-ban változatlanul a GDP 2,9 %-át teszi ki annak alapján, hogy a reál-GDP 2025-ben 5,0 %-kal, 2026-ban pedig 4,6 %-kal, jóval a potenciális szint felett nő. A GDP-arányos kiadások – a 2021-es 39,8 %-ról a 2024-es 36,9 %-ra történő nagymértékű csökkentést követően – 2025-ben és 2026-ban nagyjából változatlanok maradnak. A 2023. évi konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 46,1 %-ról 2026 végére várhatóan 45,4 %-ra csökken.

(26) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása folyamatban van, azonban egyre nagyobb a késedelem kockázata. Románia két kifizetési kérelmet nyújtott be a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő 72 mérföldkőhöz és célhoz kapcsolódóan, amelyek nyomán az első kifizetési kérelem esetében előfinanszírozás nélkül 2,6 milliárd EUR folyósítására került sor, míg a második kifizetési kérelem értékelése folyamatban van. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásában bekövetkező késedelmek növekvő kockázata a közigazgatás gyenge irányításának és korlátozott kapacitásának tudható be. E kérdések kezelése, többek között a megfelelő emberi erőforrások biztosítása révén, kulcsfontosságú a terv jobb összehangolása és a beruházások időben történő végrehajtása szempontjából. Emellett a fontos strukturális reformok befejezése folyamatos politikai elkötelezettséget és felelősségvállalást követel. Tekintettel a terv kiemelkedő makrogazdasági és költségvetési jelentőségére, az intézkedések időben történő és teljes körű végrehajtása elengedhetetlen lenne a külső és a költségvetési sebezhetőségek megfékezéséhez. A tervet 2023-ban várhatóan felül fogják vizsgálni, többek között egy REPowerEU-fejezettel történő kiegészítés, valamint annak figyelembevétele érdekében, hogy Románia erőteljes gazdasági fellendülése miatt csökken a vissza nem térítendő támogatások összege. Az ezzel kapcsolatos tárgyalások folyamatban vannak. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Románia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (27) A Bizottság 2022-ben Románia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Romániában.
- (28) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Románia számos további kihívással szembesül az energiapolitika és a zöld átállás kapcsán.
- (29) Románia kihívásokkal néz szembe a dekarbonizációval kapcsolatban, mivel az ország még mindig nagymértékben függ a fosszilis tüzelőanyagoktól. A fosszilis tüzelőanyagok (szén, olaj és gáz) aránya 2021-ben kismértékben nőtt 2020-hoz képest. 2021-ben 72 %-ot tett ki, míg a megújuló energiaforrások részesedése csupán mintegy 20 % volt. Románia az Unió második legnagyobb gáztermelője, amely főként a belföldi piacot szolgálja ki. A megújuló energiaforrások hatékony bevezetésére, a lényegesen energiahatékonyabb lakóépületekre és az új technológiák ipari alkalmazására való összpontosítás segítené Romániát az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomagban meghatározott, 2030-ra kitűzött uniós és nemzeti energia- és éghajlat-politikai célok teljesítésében. Románia földgázfogyasztása a 2022 augusztusa és 2023 márciusa közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben¹⁰ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 20 %-kal csökkent az előző 5 év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest. Románia az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet¹¹ értelmében 2024. március 31-ig folytathatná a gázkereslet ideiglenes csökkentését célzó intézkedéseket.

---

¹⁰ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

¹¹ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (30) A hálózati kapacitás növelése elengedhetetlen a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentéséhez és az energetikai átalakulás felgyorsításához. A Románia helyreállítási és rezilienciaépítési tervében meghatározottak szerint 2032-ig leszerelendő szén- és lignittüzelésű villamosenergia-kapacitást megújuló energiaforrásokkal kell felváltani. A meglévő villamosenergia-átviteli és -elosztó hálózatok azonban korlátozzák az új megújuló energiaforrások kapacitásának abszorpcióját. A hálózat szűk keresztmetszetei akadályozzák a megújuló energia elterjedését. Az éghajlat-politikai célkitűzésekkel összhangban beruházásokra van szükség a meglévő hálózatok korszerűsítéséhez és digitalizálásához a megújuló energiaforrásokon alapuló új energiatermelés integrálása és a szomszédos tagállamokkal való összeköttetési kapacitás növelése érdekében. Megfelelő és fejlett integrált rendszertervezésre lenne szükség a hálózat korszerűsítéséhez és bővítéséhez (átviteli és elosztási szinten egyaránt) a keresleti és rugalmasságbeli szükségletek kielégítése érdekében. Emellett a hasznosításra alkalmas célterületek kijelölésének egyszerűsítése és a kapcsolódó eljárások további egyszerűsítése, többek között a kis kapacitású, megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítmények (például a fotovoltaikus panelek) épületekben való beépítésének egyszerűsítése javítaná a jelenlegi helyzetet, amelyben viszonylag egyszerű a megújuló energiát hasznosító erőművek telepítésére vonatkozó engedélyek beszerzése, de nagyobb kihívást jelent a hálózathoz való csatlakozásukhoz szükséges engedélyek beszerzése.
- (31) Az építőiparban az ország épületállományának további finanszírozására lenne szükség ahhoz, hogy 2030-ra magasabb nemzeti célokat lehessen elérni. A román helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2,4 millió m² középület és 4,4 millió m² lakóépület felújítását irányozza elő, míg a kohéziós politika mindkét ágazatban 1,6 millió m² felújításra különített el forrásokat. A további fejlődést azonban jelentősen akadályozza az energetikai felújításokkal és a megújuló energiaforrásokat hasznosító létesítményekkel kapcsolatos információk és finanszírozási eszközök gyenge elérhetősége. Különösen a háztartásoknak és a kisvállalkozásoknak az energiahatékonyság növelését célzó finanszírozási eszközökhöz való jobb hozzáférése járulna hozzá jelentősen Románia fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez, egyúttal az energiaszegénység kezeléséhez is. Emellett a regionális és helyi hatóságok több információt nyújthatnának az energetikai felújítási alapokhoz való hozzáférés módjáról, valamint arról, hogy az épületekben és a háztartásokban milyen típusú, megújuló energiát hasznosító kis létesítmények telepíthetők.

- (32) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a hatékony aktív munkaerőpiaci szakpolitikák által támogatott, a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. 2022-ben Romániában számos olyan foglalkozás – többek között szigetelők, építőmérnökök és építési vezetők – esetében számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek.
- (33) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi konvergenciaprogramot, és véleményét¹² az 1. ajánlás tükrözi.
- (34) A Bizottság mélyreható felülvizsgálata és értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi nemzeti reformprogramot és a 2023. évi konvergenciaprogramot. A Tanácsnak az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásait az 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett intézkedések segítenek a fizetési mérleghez kapcsolódó, a jelentős költségvetési hiányok és az újra felmerülő versenyképességi problémák által táplált sebezhetőségek kezelésében. A 2. és a 3. ajánlás hozzájárul az 1. ajánlás teljesítéséhez,

---

¹² Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

AJÁNLJA, hogy Románia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Folytasson a 2021. június 18-i tanácsi ajánlással összhangban lévő költségvetési politikát azzal a céllal, hogy 2024-ig megszüntesse a Romániában fennálló túlzott költségvetési hiányt és megerősítse Románia külső pozícióját.

2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

Tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A prudens középtávú költségvetési pozíció elérése érdekében a 2024 utáni időszakban is folytasson a fokozatos és fenntartható konszolidációra irányuló középtávú költségvetési stratégiát, a magasabb fenntartható növekedést elősegítő beruházásokkal és reformokkal kombinálva.

2. Biztosítsa a hatékony irányítást és erősítse a közigazgatási kapacitást, hogy lehetővé tegye a helyreállítási és rezilienciaépítési terv továbbra is gyors és egyenletes végrehajtását. Gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.

3. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, és gyorsítsa fel az energetikai átalakulást, különösen a megújuló energia alkalmazásának felgyorsításával és a hálózati kapacitás javításával az új kapacitások piaci működésének lehetővé tétele érdekében. Növelje az energiahatékonyságot és az épületek energetikai felújítására irányuló törekvéseket, többek között az információkhoz és a fenntartható finanszírozási lehetőségekhez való jobb hozzáférés biztosítása révén. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben,

a Tanács részéről
az elnök
